

**Tadeusz Baranowski, Jerzy
Gaul, Witold Hensel, Stanisław
Tabaczyński, S. Nowińska, B.
Rajczyk**

Kalisz - Zawodzie - Grodzisko

Informator Archeologiczny : badania 17, 151

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Do ciekawszych zabytków odkrytych w trakcie badań należy kolekcja paciorków bursztynowych, pionków bursztynowych da gły, paciorków szklanych oraz fragmenty naczyń szklanych. Duży procent wśród posykanego materiału stanowił ceramika, którą na podstawie cech formalnych i technicznych datować można na VIII - XI w. n.e. Najliczniej wystąpiły kociołki zwierząt, wśród których wstępnie udało się wydzielić zwierzęta hodowlane /krowa, koź, owca, świnia/ i łosie /tur, jeleni, siewiędź, dziki.

Wykonano też uzupełniające badania wierznice na samej osadzie i wokół niej /42 otwory badawcze do głębokości 1,5 m/, które pozwoliły wydzielić trzy strefy zalawowe jez. Drużno, przy czym trzeci - najmłodszy - z uchwytanych zasięgów jeziora, zlokalizowany przy południowej krawędzi stanowiska, można łączyć z okresem funkcjonowania osady.

Badania będą kontynuowane.

JAROSŁAW

woj. przemyskie

Stanowisko "opactwo benedyktynek"

patrz późne średniowiecze

KALISZ-ZAWODZIE-GRODZISKO

Polska Akademia Nauk

Instytut Historii Kultury Materialnej

Kaliskie Stanowisko Archeologiczne

Badania prowadzili mgr Tadeusz Baranowski i dr Jerzy Gaul, opiekę naukową sprawowali: prof. dr Witold Hensel i prof. dr Stanisław Tabaczynski. Uczestniczyli: S. Nowicka, B. Bajczyk; studenci Instytutów Archeologii UAM, UL, UW i Uniwersytetu w Trondheim /Norwegia/ oraz młodzież z OHP. Finansował NKZ w Kaliszu. Pomoc udzielało Okręgowe Muzeum Ziemi Kaliskiej. Pierwszy sezon drugiego etapu badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne.

Pierścieniowate grodzisko wczesnośredniowieczne w dzielnicy Zawadzka w Kaliszu leży na lewym tarasie Prozny, w odległości około 400 m od dalszego koryta rzeki. Powierzchnia grodziska wynosi 17 500 m².

Pierwszy etap prac wykopaliskowych przeprowadziła Pracownia Archeologiczna IHM PAN w Kaliszu w latach 1958-1965. Zbadano wówczas około 2 600 m². Zlokalizowano m.in. kolegiatę św. Pawła, ustalono trzy fazy rozbudowy grodu /trzy pierścienie wałów/, wydobywając znaczną liczbę zabytków ruchomych oraz ceramiki.

W 1983 roku, na zlecenie NKZ w Kaliszu rozpoczęto drugi etap prac, mających na celu weryfikację dotychczasowych ustaleń, dalsze zbadanie elementów zabudowy wnętrza grodu /ewentualna lokalizacja palenisk książęcego/ oraz przedsięwzięcie niedostatecznie rozpoznanych faz /XI i początek XII w./.

Ponadto prace wykopaliskowe łączą się z programem kompleksowego zagospodarowania grodziska dla celów rezerwatu archeologicznego.

Odsłonięto 140 m² we wschodniej części grodziska, na południe od reliktów kolegiaty. Na znacznej powierzchni natrafiono na rozsypane murów kamiennych /jego zasięg pokrywa się z obszarem podwyższonej oporności gruntu, wyodrębnionym podczas badań geofizycznych w 1982r./.

Wśród kamieni rozsypanie znajdują się liczne ołsy z piaskowca, analogiczne do odkrywanych w pobliżu pozostałości kolegiaty. Jak wynika z uzyskanych danych, na południe od kolegiaty, w jej bezpośrednim sąsiedztwie przebiegało pierwotnie obniżenie terenu, zasypane zapewne w czasach nowożytnych.

Na znacznej powierzchni wykopów zalegała warstwa okrzesków kamiennych, pochodzących być może z obróbki kamienia użytego do budowy /na podobną warstwę natrafiono także w trakcie pierwszego etapu badań/. Najciekawszym znaleziskiem jest odkryty w południowej części wykopu fragment różowawej zaprawy wapiennej /posadzki?, prawdopodobnie z XII-XIII w. W sumie wydzielono kilkanaście warstw sięgających XI-XII w. Ponieważ nie zakończono eksploatacji wykopów /osiągnięto głębokość 1-1,8 m/, niniejsze informacje mają charakter wstępny.

W trakcie badań uzyskano liczne zabytki wydzielone, m.in. 3 ostrogi, noże, groty strzał i bęty kusz, pierścienki szklane, kabłączek skroniowy, kluczyk z brązu, fragment ornamentowanej op-rarki z kości. Na szczególną uwagę zasługuje fragment glinianego, importowanego wczesnośredniowiecznego naczynia ze stemplem.

Badania będą kontynuowane.